

Advies aan Provinciale Staten	
Tbv Statenvergadering d.d	08-10-2018
Commissie	
Datum commissievergadering	24-9-2018
Onderwerp:	Voordracht VVGB Markermeerdijken

Uw contactpersoon

E. Krijgsman
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143288
krijgsmene@noord-holland.nl

26 september 2018

1|8

De commissie adviseert:

de Voordracht VVGB Markermeerdijken met het verslag van deze vergadering als bespreekstuk door te geleiden naar PS van 8 oktober 2018.

Uittreksel concept-verslag commissie NLWM 24-09-2018:

6a. Voordracht VVGB Markermeerdijken

De **voorzitter** geeft als eerste het woord aan twaalf sprekers. *(De inspraakbijdragen worden bij de commissiestukken gepubliceerd, indien aangeleverd.)*

INSPRAAK

Mevrouw **Verhorst-Van Leeuwen** spreekt namens de Dorpsraad Uitdam en Stichting De Kwade Zwaan in over de gewenste burgerparticipatie bij het voorgenomen dijkontwerp in Uitdam. Ze vraagt PS om nog geen verklaring van geen bedenkingen (VVGB) af te geven.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt namens hoeveel inwoners mevrouw Verhorst spreekt. Mevrouw **Verhorst** spreekt namens het gehele dorp.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt of er overleg is geweest met de Alliantie over de ontwerpateliers. Mevrouw **Verhorst** antwoordt dat steeds is toegezegd dat het eerst om het ontwerp ging en dat de invulling later zou volgen in een ontwerpatelier. Nu ligt er ineens een eindbeeld.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of toch begroeiing mogelijk is op de dijk bij Uitdam. Mevrouw **Verhorst** verwacht bij een beschermd monument geen basaltblokken met daartussenin grit. Op de dijk bij Hoorn groeit na vier jaar niets meer.

INSPRAAK

De heer **Kluessien** spreekt namens stichting Zuyderzeedijk in over de knelpunten in het ontwerpproces. Bewoners hebben niet overal kunnen participeren.

INSPRAAK

Mevrouw **Neppelenbroek** spreekt namens de Stichting Behoud Waterland in over het feit dat het plan en de onderbouwing ervan nog niet voldoen aan een goede ruimtelijke ordening en niet kan worden getoetst aan geldende beleidsregels. Ze vraagt PS om nog geen VVGB af te geven.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt wat mevrouw Neppelenbroek bedoeld met een "levend monument". Dit zijn niet de woorden van mevrouw **Neppelenbroek**. In de stukken wordt gesproken over behoud door ontwikkeling, maar er moet getoetst worden aan het bestaande monument.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt welke mogelijkheden niet zijn onderzocht. Mevrouw **Neppelenbroek** weet dat er constructieve alternatieve combinatieoplossingen zijn die onvoldoende zijn onderzocht. Bij de MMA's (meest milieuvriendelijke alternatief) zijn de randvoorwaarden sober, robuust en doelmatig zwaar meegewogen, wat zorgt voor een trechter naar bepaalde oplossingen.

De heer **Kramer** (GroenLinks) vraagt of bewoners inderdaad geen inzage hebben gehad in de nadere review. Mevrouw **Neppelenbroek** beaamt dit. Ze weet wel dat de bevindingen daaruit niet leiden tot aanpassing van het ontwerp.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt of het MMA niet verenigbaar is met de randvoorwaarden. Mevrouw **Neppelenbroek** herhaalt dat dit juist wel het geval is.

INSPRAAK

Mevrouw **Kasanmoentalib** spreekt namens de IJsselmeervereniging in over trots op cultureel erfgoed en respect voor het verleden, in combinatie met aandacht voor moderne technologie en gevoel voor schoonheid. Deze combinatie verdient navolging, ook in de versterking van een van de oudste dijken van Nederland.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) meent dat er ook technische mogelijkheden zijn onderzocht. Mevrouw **Kasanmoentalib** zegt dat constructieve initiatieven vaak niet aan de orde waren omdat ze niet duurzaam zouden zijn. Ze denkt dat ze niet grondig aan de orde zijn geweest in de MMA's.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of de gevraagde wijzigingen invloed hebben op de veiligheid van de dijk. Mevrouw **Kasanmoentalib** legt uit dat de wijzigingen per module verschillen, maar bijvoorbeeld ook grotere versterkingen bevatten.

De heer **Rook** (D66) vraagt waar de leden van de IJsselmeervereniging vandaan komen. Mevrouw **Kasanmoentalib** antwoordt dat de vereniging 1.300 leden heeft uit het hele IJsselmeergebied.

INSPRAAK

Mevrouw **Bouwman** spreekt namens de Stichting Zuiderzeedijk in over het gebrek aan bewonersparticipatie bij het ontwerp van de dijk bij Warder en vraagt PS om nog geen VVGB af te geven.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt of de constatering dat de dijk tussen Warder en Edam veilig genoeg is tot aanpassingen in het projectplan heeft geleid. Mevrouw **Bouwman** legt uit dat op dat stuk geen asverschuiving meer nodig is, maar dat er een binnen- en buitendijkse versterking met behoud van het monument komt. Het is onduidelijk waarom niet de gehele dijk op deze minder ingrijpende manier kan worden versterkt.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt of waarom er geen bewonersparticipatie is geweest. Mevrouw **Bouwman** geeft aan dat bewoners wel via de gemeente Edam-Volendam op het eerste plan konden reageren, maar dat ze zijn verrast door het nieuwe plan met afgraving van de dijk.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of de bewoners met extra uitleg en openheid wel akkoord gaan met de oplossing. Mevrouw **Bouwman** ziet graag op meer plekken dezelfde beperkte aanpassing van de dijk. Recent archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat het een massieve dijk is.

INSPRAAK

Mevrouw **Van der Meer** spreekt namens de Stichting Zuiderzeedijk in over de onvergunbaarheid van delen van het nieuwe plan voor de dijk. Ze vraagt PS nog geen VVGB af te geven.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt welke alternatieve oplossingen niet zijn onderzocht. Mevrouw **Van der Meer** merkt op dat bijvoorbeeld bij module 13 de lichte damwand niet is onderzocht, omdat er al twee grondversterkingsalternatieven waren.

Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt of de burgerparticipatie later in het proces is verbeterd. Mevrouw **Van der Meer** heeft veel contact gehad met de Alliantie. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) heeft nooit contact gezocht, maar de bewoners gingen naar alle informatiebijeenkomsten. Er konden echter geen vragen worden gesteld over alternatieven.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of mevrouw Van der Meer met leden van het AB van het HHNK heeft gesproken. Mevrouw **Van der Meer** beaamt dit.

INSPRAAK

De heer **Van der Maarel** spreekt namens de Stichting Zuiderzeedijk en als bewoner van Warder in en vraagt PS om nog geen VVGB af te geven. Er is veel verzet tegen de plannen. Hij vraagt waar de haast en schimmigheid in het besluitvormingsproces op zijn gebaseerd en betreurt het feit dat er geen innovatieve oplossingen worden gekozen in dit omvangrijke project.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of de stichting een WOB-verzoek heeft gedaan voor alle onderzoeken. De heer **Van der Maarel** weet dat er WOB-verzoeken zijn gedaan, maar dat veel informatie was weggelakt.

INSPRAAK

De heer **Stern** spreekt namens de Stichting Zuiderzeedijk in over het besluitvormingsproces over de plannen voor de dijkversterking bij HHNK. Hij pleit voor respect voor het dijkmonument, voor meer tijd om alternatieven te bestuderen en voor burgerparticipatie.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of het nemen van meer tijd wel kan met de verwachte zeespiegelstijging. De heer **Stern** merkt op dat al veel langer bekend is dat de zeespiegel stijgt en meent dat dit niet acuut tot een nieuwe aanpak leidt.

INSPRAAK

De heer **Korsse** spreekt namens Pampus BV in over het weidevogelleefgebied Waterlandse Weide. Dit natuurgebied gaat verloren in de nieuwe plannen voor de Markermeerdijk, maar er is een alternatieve versterking voorhanden.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt waarom het alternatief niet is gekozen. De heer **Korsse** kan dit niet uitleggen.

De heer **Rook** (D66) vraagt of de planning in gevaar komt als een onteigeningsprocedure voor het depot wordt gestart. De heer **Korsse** merkt op dat voor zowel het gronddepot als de dijkversterking particuliere gronden worden beoogd en dat de eigenares niet direct bereid is om mee te werken. Naast tijd is hiervoor bovendien een aanzienlijke investering nodig.

INSPRAAK

Mevrouw **Daan** spreekt namens Stichting De Kwade Zwaan in over het in stand houden van het karakter en het dijklichaam van de monumentale dijk. Dit is blijkens de plannen voor de Alliantie geen uitgangspunt. Ze vraagt PS daarom nog geen VVGB af te geven.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt of het hergebruik van Noorse steen consequenties heeft voor de veiligheid van de dijk. Mevrouw **Daan** meent dat dit niet minder veilig is dan het storten van breuksteen.

INSPRAAK

De heer **Van der Geld** spreekt namens het Weidevogelleefgebied Pampus in over de gevolgen van de aanleg en versterking van de dijk voor het unieke natuurgebied Waterlandse Weide.

INSPRAAK

De heer **Posthumus**, burgemeester in Koggenland, spreekt namens de gemeenteraad van Koggenland en de inwoners van Scharwoude in over de waarde van de Markermeerdijk voor Scharwoude. Hij pleit voor een toets door een afhankelijke partij op mogelijke alternatieve oplossingen en op het werk van de reviewcommissie.

De heer **Voskuil** (PvdA) vraagt of de gemeenteraad weet dat de situatie van de dijk bij Scharwoude de beoogde rigoureuze aanpak vraagt en of de raad zelf een onafhankelijke beoordeling van het projectplan wil laten doen. De heer **Posthumus** beaamt dat de aandachtspunten in de dijk bekend zijn en merkt op dat de inwoners zelf experts hebben ingeschakeld.

De heer **Bakker** (D66) vraagt of een extra toets nodig is omdat alle eerdere toetsen niet onafhankelijk zijn en wat een extra toets kan opleveren. De heer **Posthumus** geeft aan dat de samenstelling van de reviewcommissie buiten iedereen om is gegaan en dat de onderzoeksopdracht onduidelijk is. Ook is alleen een memo over de uitkomsten beschikbaar voor de inwoners. De gang van zaken in de afgelopen twaalf jaar heeft tot wantrouwen bij de inwoners geleid.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt wat voor toets de heer Posthumus voorstelt, hoeveel tijd deze kost en welke onafhankelijke deskundige hij wil inschakelen. De heer **Posthumus** wil graag samen met PS en de inwoners een deskundige kiezen, bijvoorbeeld oud-gedeputeerde Waterman uit Zuid-Holland.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt waarom de gemeenteraad vindt dat de inwonersparticipatie en de kosten en technische oplossingen beter kunnen. De heer **Posthumus** verwijst naar de beoordeling van de berekeningen van de Alliantie door verschillende deskundigen. De commissie MER heeft aangegeven dat de gekozen oeverdijk 30 tot 70% duurder is. Als HHNK daarop antwoordt dat het subsidiabel is, dan is het te duur.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) uit haar zorg over het gevoel van de inspreker dat de reviewcommissie niet onafhankelijk is. De heer **Posthumus** benadrukt dat de commissie werkte met een vooraf onbekende opdracht en dat het toetsresultaat niet wordt gedeeld. Er is geen betrokkenheid van burgers, waardoor er onvoldoende vertrouwen is dat de waterveiligheid vooropstaat.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt of hij twijfelt aan de uitkomsten van de reviewcommissie. De heer **Posthumus** heeft onvoldoende inzicht om alles te kunnen toetsen, maar is niet overtuigd door het memo over het rapport.

De **voorzitter** dankt alle insprekers voor hun bijdrage. Hij licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking.

EERSTE TERMIJN

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) heeft een punt van orde. Ze vraagt of het memo over de reviewcommissie betrokken kan worden in de bespreking. De **voorzitter** bevestigt dat het memo openbaar is.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) maakt alle insprekers een compliment over hun betrokkenheid en kennis van het dossier. De plannen zijn een dijk van een opgave, ook voor PS. Hij vraagt GS hoe de burgerparticipatie heeft plaatsgevonden en hoe deze kan worden verbeterd. Ook wil hij weten of nog aanpassingen mogelijk zijn in de plannen en of er mogelijkheden zijn om het verlies van groen door de plannen te compenseren.

Mevrouw **De Groot** (SP) denkt dat de toegenomen zeespiegelstijging invloed kan hebben op de plannen voor de Markermeerdijken. Ze wil de VVGB eerst bespreken in haar fractie, omdat de afweging tussen het belang van alle Noord-Hollanders en dat van de directe omwonenden van de dijk ingewikkeld is. Veel dijkbewoners voelen zich niet gehoord en hun inzet is verschillend, terwijl de keuzes op zich al ingewikkeld zijn. De adviezen van de commissie MER moeten worden gevolgd. PS moeten in ieder geval nog de meekoppelkansen beoordelen.

De heer **Kramer** (GroenLinks) benadrukt dat de vraag is of de uitkomsten van het planproces zonder bedenkingen passen bij een goede ruimtelijke ordening en of de input van omwonenden daartoe voldoende is benut. Hij vraagt hoe het kan dat het gevoel leeft dat de burgerparticipatie niet voldoende was en dat alternatieven onvoldoende zijn onderzocht. Cocreatie hoeft niet te leiden tot overeenstemming, maar kan wel bijdragen aan betere en maatschappelijk meer gedragen oplossingen. De verantwoordelijkheid voor het missen van deze kans om maatschappelijk draagvlak te creëren ligt overigens niet bij de provincie. Verschillende alternatieven hebben in de totaalaanpak te weinig aandacht gekregen. GroenLinks meent dat bij een gecombineerde aanpak volstaan had kunnen worden met minder vergaande oplossingen voor versterking. De dijk is een beschermd monument en moet zo veel mogelijk worden gespaard, ook als ingrepen nodig zijn voor de veiligheid. Natuurcompensatie en meekoppelkansen mogen geen argument zijn voor grootschalige ingrepen. GroenLinks heeft bedenkingen bij de plannen en wil minder impact op dijk, natuur en landschap. Nader overleg met betrokkenen over alternatieven en de recente review is gewenst.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) meldt dat dijken die niet veilig zijn, versterkt moeten worden, zeker nu door klimaatverandering het weer extremer wordt. De Markermeerdijk voldoet sinds 2016 niet meer aan de veiligheidsnormen. Het plannen van de versterking van de dijk is een moeizaam proces gebleken. Ze vraagt of dit niet anders had gekund. Er zijn veel zienswijzen ingediend en er is inspraak geweest, maar zeker na de inspraakronde vandaag is duidelijk dat het moment van beslissen nog niet is aangebroken. De PvdD ziet veel losse eindjes en vraagt of GS van mening zijn dat alle mogelijkheden tot verbetering van de plannen zijn benut.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) dankt de indieners van de zienswijzen voor hun betrokkenheid en twijfelt niet aan nut en noodzaak van de dijkversterking. Ze uit de zorg dat veel mensen zich niet gehoord voelen en begrijpt

niet waarom een WOB-verzoek niet tot transparante informatie leidt. Zo kunnen bewoners zich geen oordeel vormen over de geschiktheid van alternatieven. 50PLUS schort de beoordeling van de VVGB op tot de Statenvergadering en roept GS op om tafel te gaan met bewoners om uit te leggen waarom alternatieven niet mogelijk zijn.

De heer **Klein** (CU/SGP) dankt alle betrokkenen voor het vele werk dat is verzet voor de planvorming voor de Markermeerdijken. De voorgestelde plannen zijn ingrijpend. Hij is kritisch geweest over de inzet van een publiek-privaat consortium in het proces tot nu toe, gezien de verschillende belangen die een rol spelen. Er is een groot verschil van inzicht over de waarde en het nut van participatie. Hij dankt GS voor de extra review, maar vraagt of GS van mening zijn dat alle alternatieven voldoende onderzocht zijn, of de review objectief genoeg was, dat uitstel van de VVGB kan leiden tot een beter plan, of er ruimte is voor inspraak en burgerparticipatie bij de detailuitwerking en wat de relatie van de dijkplannen is met ontwikkelingen in het NNN en natuurgebied Waterlandse Weide.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) weet dat alle stakeholders veel tijd en geld in het planproces hebben gestoken om tot gedragen keuzes te komen. Hij geeft aan dat de antwoorden op zijn technische vragen en de bijdrage van de insprekers ertoe leiden dat ONH nog geen VVGB wil afgeven. Hij sluit zich aan bij de vragen van de CU/SGP.

Mevrouw **Rommel** (VVD) merkt op dat de versterking van de dijk noodzakelijk is. De betrokkenheid van alle partijen is erg groot en alle input heeft geholpen bij de beeldvorming over het plan en de wijzigingen die zijn doorgevoerd. Ze vraagt GS de komende tijd in gesprek te blijven met de bewoners en wil meer weten over de onderzoeksvraag en het rapport van de reviewcommissie.

De heer **Kramer** (GroenLinks) vraagt of dit vervolggesprekken over alternatieven of alleen over details van het ontwerp op hoofdlijnen zijn.

Mevrouw **Rommel** (VVD) weet dat er nog geen definitief plan is en wil dat de provincie waar mogelijk in gesprek blijft met de bewoners.

De heer **Kramer** (GroenLinks) meent dat het plan definitief is, omdat PS worden gevraagd om een VVGB. Hij vraagt of de VVD de VVGB wil uitstellen.

Mevrouw **Rommel** (VVD) heeft geen bedenkingen bij het voorliggende plan, maar begrijpt dat het uitvoeringsplan nog niet definitief is. Het is van belang dat de inwoners daarbij betrokken blijven.

De heer **Bakker** (D66) merkt op dat het bij de VVGB gaat om de vraag of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Het participatieproces is hier onderdeel van en het is zorgelijk dat er signalen zijn dat dit niet goed is verlopen. De plannen zijn op onderdelen aangepast, maar mensen hebben het gevoel dat ze niet alle informatie hebben. Geslaagde participatie vraagt om uitleg van de keuzes en de belangenafweging. Hij vraagt GS hoe het participatieproces verder verloopt en welke ruimte er is voor aanpassing van details, zeker bij een gronddepot in een natuurgebied. Voor D66 staat de veiligheid van de Noord-Hollanders voorop, maar die kan op verschillende manieren worden gegarandeerd. Het dijkmonument moet zo veel mogelijk gespaard blijven, natuurwaarden moeten overeind blijven en moeten extra worden gecompenseerd. Het MMA gaat hier ook vanuit, maar er zijn plekken waar hiervan wordt afgeweken. D66 kan op diverse plekken de onderbouwning daarvan volgen, maar vindt het "lastig uitbreidbaar en inspecteerbaar" zijn van voorkeursalternatieven geen argument. De heer Bakker vraagt of in enkele gevallen de kosten van het MMA de doorslag hebben gegeven en of met meer geld betere oplossingen gekozen hadden kunnen worden. Hij is blij met de review, maar vraagt waarom belanghebbenden niet zijn betrokken en of de resultaten breder kunnen worden gedeeld, liefst nog voor de Statenvergadering. D66 kan nog geen VVGB afgeven.

Ook de heer **Voskuil** (PvdA) refereert aan de hoge mate van betrokkenheid bij alle bewoners en belanghebbenden. Iedereen wil dat de dijk veilig is. PS zullen een gedegen afweging maken. Er is veel tijd en energie gestoken in participatie, maar bewoners herkennen zich niet in de oplossingen en voelen zich niet gehoord. Er zijn dus nog stappen te zetten in de inhoud en vorm van de communicatie, zoals de toegankelijkheid van documenten. Wantrouwen vergroot het verzet en de ruis over mogelijke alternatieven. Niet alle Statenleden zijn waterdeskundige, zij moeten dus vertrouwen op de kennis van onafhankelijke experts. Het huidige dijkprofiel voldoet niet meer gezien de belasting en de faalmechanismes. De afweging over de complexe en zeer technische plannen is lastig. Hij vraagt of de VVGB ook geldt voor de plandelen die

nog moeten worden uitgewerkt en roept GS op om met de Alliantie een alternatief te zoeken voor het depot in de Waterlandse Weide.

De heer **De Kam** (CDA) hoopt dat alle cultuurhistorische verhalen over de Markermeerdijken met de versterking behouden blijven. Dankzij alle insprekers is niet gekozen voor een lange homogene dijk, maar zijn per meter analyses en plannen gemaakt. In het komende project hebben overheid en inwoners elkaar weer nodig. Hij vraagt GS om toe te zien op de verdere detaillering van de plannen, met ruimte voor maatwerk en tijd en aandacht voor direct betrokkenen. Het CDA blijft dit project in PS en in de Waterschapsfractie met grote betrokkenheid volgen.

De heer **Loggen** (ged.) dankt alle insprekers en commissieleden voor de inbreng en vragen over de problematiek. Hij snapt dat er veel liefde voor het dijkgebied is, maar alle partijen staan voor een heel grote opgave. Die moet worden ingevuld op een wijze die op zo breed mogelijke steun kan rekenen en zo toekomstbestendig mogelijk is, ook in het kader van de uitdagingen rond klimaatadaptatie. **Hij zegt toe het recente Deltares-rapport over zeespiegelstijging voor en na 2050 aan de commissie toe te sturen.** In 2006 is 33 kilometer dijk afgekeurd op basis van objectieve wettelijke normen. De dijk is een uniek stukje Nederland, met een zo verschillende ondergrond dat verschillende en robuuste oplossingen nodig zijn. GS zijn ervan overtuigd dat is geprobeerd om de beste oplossing te kiezen.

In de brief van 29 augustus hebben GS veel vragen beantwoord, maar de heer Loggen loopt de vragen themagewijs nogmaals door. De nut- en noodzaakdiscussie is terecht, maar er zijn wettelijke normeringen die versterking nodig maken. Hij benadrukt dat de heer Frijlink, voorzitter van de reviewcommissie, een zeer gerespecteerd wetenschapper is en vindt het niet terecht om de bevindingen van deze commissie in twijfel te trekken.

Vragen over de betrokkenheid zijn begrijpelijk, net als de onderwerpen die ze betreffen.

Gedeputeerde benadrukt dat de kosten niet de doorslag hebben gegeven, omdat de ontwerpen steeds zijn getoetst aan zestien parameters. Een constructieve oplossing is niet overal mogelijk en wenselijk, gezien die beoordelingsparameters. Gedeputeerde noemt als voorbeeld een mogelijke damwand bij Durgerdam. Die is niet mogelijk, omdat het een buitengewoon kwetsbare locatie is met huizen met zwakke funderingen. Deze uitleg is ook in het AB van het HHNK besproken. Er zijn veel alternatieven onderzocht. Wellicht zijn er in de toekomst nieuwe mogelijkheden, maar binnen de MER zijn altijd drie of vier alternatieven onderzocht. Alle plannen zijn ook besproken in de klankbordgroep, waarin ook dijkbewoners participeren.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) meent dat in Opperwoud maar twee oplossingen zijn onderzocht.

De heer **Loggen** (ged.) heeft dit niet paraat. Er worden altijd meer dan één en meestal drie of vier oplossingen gegeven. Hij herhaalt dat niet alles wat kan, wenselijk is.

De burgerparticipatie is al lang geleden gestart en heeft geleid tot drie serieuze onderzoeken, die zelfs besproken zijn in de Tweede Kamer. De plannen zijn besproken op alle niveaus die over de inhoud gaan. GS gaan over het afgeven van een VVGB, op basis van een goede ruimtelijke ordening, en hebben daar vertrouwen in. De heer Loggen noemt als voorbeeld het onderzoek Bewezen sterkte. Dat klinkt hoopgevend, maar betreft alleen de dijkvakken waar nog nooit iets is gedaan. Als de configuratie is veranderd, mag het dijkvak niet mee in de bewezen sterkte. Dit is een van de redenen dat er een brede schakering in oplossingen nodig is.

Naast de Alliantie hebben het HHNK, het programmabureau, de Designboard, de klankbordgroep en de adviesgroep alle plannen beoordeeld en spraken. Procap heeft de participatie rond de dijk geobjectiveerd in een rapport. Het budget voor de dijkversterking is met alle alternatieven gestegen van 450 miljoen naar een half miljard. Er is wel geluisterd naar de betrokkenen, maar niet iedereen kan zijn eigen oplossing krijgen. GS hechten belang aan goede participatie en in de verdere uitwerking wordt overlegd met de bewoners over de detailinvulling. GS zien daarop toe.

De plannen betreffen het maximale ruimtebeslag, dat alleen minder kan worden. Er is vaak gekozen voor grondoplossingen, omdat grond de meest toekomstvaste oplossing is. Een grondconstructie kan immers snel worden aangepast. Gedeputeerde vindt dit een veilige gedachte gezien de klimaatveranderingen. Hij benadrukt dat de kans dat er iets gebeurt aan de oostkust van Noord-Holland heel klein is, maar dat er toch op moet worden geanticipeerd.

De dijk is een monument en de cultuurhistorische verhalen blijven voor 65% hetzelfde na de aanpassingen. Op de aangepaste onderdelen ontstaat dan het ook herkenbare verhaal van het levende monument. De dijk is dit overigens al, omdat het profiel in de loop der tijd al is gewijzigd door breuken en wielen.

De heer Loggen zegt toe dat er geen gronddepot komt in natuurgebied Waterlandse Weide. In overleg met de provincie wordt gezocht naar een alternatieve locatie, die uiteraard met de omwonenden wordt besproken.

Mevrouw Weemhoff neemt het voorzitterschap over.

TWEEDE TERMIJN

De heer **Voskuil** (PvdA) dankt gedeputeerde voor zijn uitgebreide bespiegeling, maar mist de antwoorden op zijn vragen over de nadere uitwerking van sommige planonderdelen in relatie tot het afgeven van de VVGB en de terughoudendheid in het beschikbaar stellen van documenten.

De heer **Kramer** (GroenLinks) meent dat een voorbehoud op een VVGB omdat iets moet worden uitgewerkt geen voorbehoud is. De VVGB betekent dat er geen bezwaar is om door te gaan met het plan. De uitwerking moet nog plaatsvinden.

De heer **Voskuil** (PvdA) vraagt of de VVGB per onderdeel wordt afgegeven en later kan wijzigen bij wezenlijke afwijkingen.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of alles vaststaat of dat na het afgeven van de VVGV nog wijzigingen mogelijk zijn, en hoe GS omgaan met de burgerparticipatie in het vervolgtraject.

De heer **Klein** (CU/SGP) dankt gedeputeerde voor zijn antwoorden. Hij hoort graag meer toelichting op de opdracht van de reviewcommissie om twijfel over de onafhankelijkheid weg te nemen en wil weten of de provincie sturende invloed heeft op het vervolgtraject.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) dankt gedeputeerde voor zijn antwoorden. Ze mist het antwoord op haar vraag over meer transparantie bij de WOB-verzoeken en wil weten of GS aanvullende gesprekken met bewoners zullen voeren om keuzes uit te leggen.

De heer **Bakker** (D66) vraagt of het feit dat grondconstructies gemakkelijker aan te passen zijn de reden is om niet voor een damwand te kiezen. Het is fijn dat kosten nooit doorslaggevend zijn, maar in het samenspel van belangen heeft het kostenargument wel een bepalende rol gespeeld. Hij vraagt of er met meer geld andere oplossingen waren gekozen en wat bewoners kunnen verwachten van de participatie in het vervolgproces.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt wie het aanstellen van een externe deskundige voor het beoordelen van de ruimtelijke inpassing van de plannen betaalt.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) hoort gedeputeerde benadrukken dat de provincie toeziet op het verdere proces. De insprekers hebben duidelijk gemaakt waar de knelpunten zitten en GS moeten ingaan op hun argumenten.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) is blij dat het gronddepot niet in het weidevogelleefgebied komt en voelt voor het vaststellen van de VVGB per module. PS kunnen dan per module de borging van de ruimtelijke ordening bezien. Ze herhaalt dat er te veel losse eindjes zijn voor het afgeven van een integrale VVGB.

De heer **Loggen** (ged.) heeft PS eerder vandaag een memo over het rapport van de reviewcommissie toegestuurd, omdat het definitieve rapport pas eind oktober beschikbaar is. De onderzoeksvraag was te bezien of er andere technische oplossingen zijn voor de gekozen maatregelen. Het is goed als experts zich daarover buigen, zonder last en ruggespraak, om alle niet-deskundigen te informeren over de materie. Zodra het rapport beschikbaar is, wordt het aan de commissie toegestuurd.

De heer **Bakker** (D66) weet dat PS op 8 oktober een besluit moeten nemen en vindt een rapport dat eind oktober beschikbaar is mosterd na maaltijd.

De heer **Loggen** (ged.) antwoordt dat het rapport per module beziet of een volwaardig technisch alternatief beschikbaar is. Voor de verdere uitwerking maken deze bevindingen geen verschil, omdat het over een maximaal grondbeslag gaat. Als het slimmer kan in de uitwerking, gebeurt dat. Gedeputeerde benadrukt dat het evident is dat PS worden geïnformeerd als er alternatieven zijn. Hij legt uit dat de WOB-verzoeken in dit traject zijn gedaan aan de Alliantie. De zwarte pagina's betreffen bedrijfsgevoelige informatie. Hij weet dat van de 40.000 opgevraagde pagina's 30 pagina's deels of geheel zijn zwartgelakt. De informatie is conform de wettelijke regels verschaft en de Alliantie heeft in extra informatie voorzien door elke vrijdagochtend in Katwoude een technisch team beschikbaar te stellen, waarmee men ook de twijfels over de risicoparagraaf kon bespreken.

Voor de dijk bij Opperwoud staan drie varianten in de MER.

Hij raadt PS aan de VVGB niet per module te bekijken, omdat daarmee de integraliteit van het plan verloren gaat.

De heer **Voskuil** (PvdA) vraagt of PS bij wezenlijke veranderingen op basis van de nadere uitwerking een nieuwe VVGB moeten afgeven, of dat deze VVGB voor alle toekomstige wijzigingen geldt.

De heer **Loggen** (ged.) legt uit dat veranderingen binnen het projectplan plaatsvinden. Dit plan geeft het maximale ruimtebeslag aan. Als voorbeeld hiervan geeft hij de keuze tussen een tunnel en een brug. Daarmee staat vast wat het grondbeslag is. Hij herhaalt dat de verschillen in de ondergrond maken dat niet alle oplossingen overall passen. De ondergrond is ook een van de parameters.

Het Hoogwaterbeschermingsplan is onderdeel van de financiering, waarin de doelstellingen "sober" en "doelmatig" leidend zijn. Het totale budget voor de dijken is al gestegen. Dit bewijst dat de kosten geen dominante rol hebben, maar wel meespelen.

GS hechten grote waarde aan participatie, maar gaan de Alliantie niet voorschrijven hoe participatie vorm moet krijgen. De heer Loggen hecht aan rolzuiverheid van de overheidslagen. De Alliantie luistert naar de input van GS en speelt in op de verwachtingen. Een plan kan echter nooit iedereen tevreden stellen en de angst voor verandering en onherstelbare beschadiging is niet weg te nemen.

De heer **De Kam** (CDA) vraagt of GS de Alliantie vragen hoe de participatie vormkrijgt.

De heer **Loggen** (ged.) wil de Alliantie vragen naar de uitwerking in maatwerkoplossingen en bijzondere wijzigingen met PS delen. Hij benadrukt dat dit altijd ter informatie is omdat het niet bij de provinciale rol past. De Alliantie is vandaag aanwezig bij de commissievergadering en zal zeker acteren op de grote betrokkenheid van PS.

Gedeputeerde merkt op dat een overzicht van de meekoppelkansen nog wordt besproken met PS, maar dat deze nergens leidend zijn.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt door wie de deskundige voor het beoordelen van de situatie in Koggenland wordt ingeschakeld.

De heer **Loggen** (ged.) meent dat de heer Frijlink een zeer onafhankelijke deskundige en een autoriteit is. Alle experts op dit gebied in Nederland zijn al betrokken bij de Markermeerdijken. Hij vraagt wanneer PS vinden dat er genoeg expertise is ingeschakeld. GS zijn van mening dat er in de afgelopen periode een goede ruimtelijke afweging heeft plaatsgevonden en dat de VVGB kan worden afgegeven.

De heer **Kramer** (GroenLinks) meent dat het draait om de vraag die in de laatste fase aan een expert wordt voorgelegd. Het zou jammer zijn als de beoordeling beperkt blijft tot de tunnel of de brug en dat de pont niet mag worden meegewogen.

De heer **Loggen** (ged.) verwijst naar de lijst organisaties die de plannen hebben beoordeeld, waarin ook burgers en bewoners deelnamen. In de reviewgroep is gekeken of er oplossingen zijn gemist, zoals de pont. Hij ziet geen meerwaarde in het aanzoeken van nog een expert.

De ONH vond de argumenten voor de verdere invulling van de participatie te licht. Gedeputeerde weet dat PS betrokken willen worden bij de voortgang van het dossier Markermeerdijken en dat PS hechten aan participatie. GS hebben dus de opdracht om dit in de verdere uitwerking te borgen. In de detaillering moet maatwerk geleverd worden, zodat minder ingrijpende oplossingen worden gekozen waar dat kan en zodat alle betrokken serieus worden genomen.

De **voorzitter** concludeert dat de *Voordracht VVGB Markermeerdijken* met het verslag van deze vergadering wordt doorgeleid naar PS van 8 oktober 2018.

De heer **Klein** (CU/SGP) betreurt het feit dat het definitieve rapport pas eind oktober beschikbaar is, terwijl PS op 8 oktober beslissen over de plannen.

De **voorzitter** neemt hier nota van. Het komt in de notulen en ze raadt de heer Klein aan dit punt ook te bespreken in het Presidium.